

25. Oikeusaputoimisto

Yleistä

Vuosi 1973 merkitsi oikeusaputoiminnassa erään kehitysjakson päättymistä kun helmikuussa annettiin ensimmäisen kerran lainsäädäntöä tämänlaatuisesta toiminnasta, joka aikaisemmin oli kuntien oma-aloitteisuuden varassa. Laki yleisestä oikeusaputoiminnasta tuli voimaan 1.9., joskaan Helsingissä ei vielä ole tehty päätöstä oikeusaputoimiston muuttamisesta uuden lain tarkoittamiin muotoihin. Muutos tapahtunee vuoden 1974 alkupuolella.

Oikeusapulautakunta

Lautakunnan kokoonpano oli kertomusvuonna seuraava: puheenjohtajana toimi oikeustiet. kand. Yrjö Castrén, varapuheenjohtajana varat. Göran Westerlund sekä muina jäseninä vanh. oikeusneuvosmies Kullervo Leinonen, oikeustiet.kand. Marina Äimä ja oikeusneuvosmies Per-Erik Förars. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli pastori Jouni Apajalahti.

Lautakunnalla oli 11 kokousta, joiden pöytäkirjat sisälsivät 135 pykälää. Lautakunnalle saapui 316 kirjelmää ja lautakunta lähetti 31 kirjelmää.

Lautakunta esitti 31.5. kaupunginhallitukselle, että Helsingin kaupunki päättäisi ryhtyä harjoittamaan yleisestä oikeusaputoiminnasta 2.2.73 annetussa laissa tarkoitettua toimintaa, ja että kaupunki muuttaisi nykyisen

oikeusaputoimiston sanotussa laissa tarkoitetuksi yleiseksi oikeusaputoimistoksi. Samalla lautakunta laati ehdotukset uusiksi ohje- ja johtosäännöiksi sekä teki esityksen näin laajentuvan toiminnan johdosta tarvittavien uusien virkojen perustamisesta.

Lautakunta antoi 12.6. kaupunginhallitukselle *lausunnon* kaupunginvaltuutettu Per-Erik Förarsin ym. valtuustolle tekemän oikeusaputoiminnan tehostamista koskeneen aloitteen johdosta sekä 31.8. lausunnon Suomen Kaupunkiliiton oikeusaputoiminnan käynnistämistä koskevasta yleiskirjeestä ja siihen liittyvästä malliohjesäännöstä.

Lautakunta toimi isäntänä Helsingissä 24.—25.5. järjestetyssä pohjoismaisten oikeusapulakimiesten kokouksessa.

Varsinaiset oikeusapuasiat

Asiakaskäynnit lisääntyivät edellisestä vuodesta vajaat 2%. Uusien rekisteröityjen asioiden lukumäärä osoitti n. 3%:n laskua, mutta niistä oli erityisiin toimenpiteisiin johdaneita asioita n. 8% enemmän kuin 1972.

Uusia asioita rekisteröitiin 5 875 (ed.v. 6 069). Niissä ryhdyttiin erityisiin toimenpiteisiin 1 978 (1 824) tapauksessa. Muissa tapauksissa annettiin vain lakineuvontaa.

Suurin asiaryhmä oli avioeroasiat 1 134 (1 153), joista käytiin oikeutta 362 (437) tapauksessa. Asumuseroasioita oli 806 (978), joista käytiin oikeutta 177 (176) tapauksessa. Muita suuria ryhmiä olivat 976 (923) perintö-

25. Oikeusaputoimisto

oikeudellista asiaa ja 557 (566) vuokra-asiaa. Työ- ja palkkariitoja rekisteröitiin 206 (314). Niissä käytiin oikeutta 12 (11) jutussa. Asia sovittiin asianosaisten kesken 54 (80) tapauksessa. Muista 140 (55) riitaisesta tapauksesta osa sovittiin ilman, että sovinnon tuloksesta olisi toimistolle nimenomaisesti ilmoitettu ja osassa todettiin asiakkaan olleen väärässä tai jutun muuten olleen toivoton.

Avioliittolain mukaiseen elatusvelvollisuu- teen perustuvia elatusapumaksuja tuomittiin toimiston asiakkaille 108 045 (115 858) mk/ kk.

Palkkasaatavia tuomittiin maksettavaksi 9 477 (4 591) mk. Palkkasaatavia, jotka maksettiin neuvottelun tuloksena ilman oikeudenkäyntiä, oli 19 537 (13 542) mk. Muita saatavia tuomittiin maksettavaksi 6 669 (20 047) mk.

Erilaisia asiakirjoja, kirjelmiä ym. laadittiin 5 415 (5 926). Näistä oli kirjeitä ja posti- kortteja 3 467 (4 058), maksuttoman oikeudenkäynnin hakemuksia 505 (571), haaste- hakemuksia 670 (700), muita kirjelmiä eri tuomioistuimille ja virastoille sekä erilaisia asiakirjoja 773 (597).

Päätökseen saatetuista 719 (812) oikeuden- käynnistä voitettiin kokonaan tai osaksi 684 (789) ja hävitettiin 35 (23). Muut jäivät eri syistä sikseen.

Maksuttoman oikeudenkäynnin hakemuk- sista hyväksyttiin 439 (510) ja hylättiin 50 (46). Eri syistä peruutettuja oli 6 ja vuodelle 1974 siirtyi 10.

Esiintymisiä alioikeudessa oli 1 392 (1 546). Niistä Helsingin raastuvanoikeudessa 1 366 (1 533) kertaa, Espoon ja Vantaan kihlakun- nanoikeudessa yht. 25 (13) kertaa sekä maa- oikeudessa kerran.

Helsingin hovioikeudessa hoidettiin 64 (82) juttua ja korkeimmassa oikeudessa 7 (8) jut- tua.

Asiakaskäyntejä oli toimistossa kertomus- vuonna 11 010 (10 820).

Käyntejä päivää kohden oli 43.2 (42.5).

Suurin kävijämäärä yhtenä päivänä oli 117 (109) ja pienin 17 (15). Eri kuukausien osalle jakaantuivat käynnit seuraavasti:

	Vastaa- otto- päiviä	käyn- tejä
tammikuu	22	969
helmikuu	20	873
maaliskuu	22	985
huhtikuu	20	746
toukokuu	21	949
kesäkuu	21	793
heinäkuu	22	833
elokuu	23	1 079
syyskuu	20	992
lokakuu	23	1 149
marraskuu	22	1 001
joulukuu	19	641
	255	11 010

Asiakkaat jakautuivat eri sosiaaliryhmiin seuraavasti:

sosiaaliryhmä	yhteensä	näistä naisia
I	186	107
II	825	564
III	3 136	2 232
IV	1 728	1 351
Kaikkiaan	5 875	4 254

Asiakkaiden sosiaalista asemaa määrät- täessä käytettiin kaupungin tilastotoimiston hyväksymää sosiaaliryhmitystä, kysymykses- sä saattaa olla myös entinen ammatti. Vaimo, jolla ei ole omaa ammattia, luetaan perheen- pään sosiaaliryhmään.

Käsiteltyjen asioiden ja juttujen ryhmittym- inen laatunsa mukaan ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

— asuuseroja	806
— avioeroja	1 134
— osituksia	132
— elatusapuja	283

— muita perheoikeuteen kuuluvia asioita	214
— holhousasioita	55
— perintö- ja testamenttiasioita	976
— vuokra-asioita	557
— muita esineoikeuteen kuuluvia asioita	192
— työ- ja palkka-asioita	206
— muita velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita	293
— sosiaalihuoltoa ja -vakuutusta koskevia asioita	147
— veroasioita	188
— eläkeasioita	146
— liikenne rikkomuksia	56
— muita rikosasioita	106
— täytäntöönpano- ja ulosottoasioita	69
— konkurssiasioita	12
— sekalaisia asioita	303
Yhteensä	5 875

Kertomusvuoden aikana käsiteltiin tai poistettiin kirjoista 3 185 asiaa, jotka jakaantuivat oikeusaputoimiston toimenpiteiden mukaan seuraavasti:

— laadittu asiakirjoja ym.	1 948
— sovittuja	187
— voitettu oikeudenkäynnissä	684
— hävitty oikeudenkäynnissä	35
— jätetty eri syistä sikseen	200
— jätetty eri tuomioistuimiin ja vi-rastoihin	131
Yhteensä	3 185

Lisäksi siirtyi seuraavaan vuoteen 365 asiaa.

Virkaholhustoimi. Kertomusvuonna oli uusia holhoustoimia 139 (172). Holhottavia kuoli 88 (76) ja siirtyi toiseen holhoukseen 5 (4). Holhouksesta vapautui 11 (3) henkilöä. Holhouksia oli vuoden päättyessä 1 548 (1 386). Oikeudenkäyntejä holhottien asioissa oli 29 (47) ja erityistä tehtävää varten määrättyissä uskotun miehen toimissa 45 (21). Holhousapuasioissa käytiin 29 (47) ja toimiston antamissa uskotun miehen tehtävissä 45 (21) oikeudenkäyntiä Helsingin raastuvanoikeudessa. Lisäksi toimistossa kävi keskim. 23 (19) asiakasta päivässä.

Holhottien omaisuuden säilyttämistä varten vuokrattiin varastotilaa talosta Väinölänkatu 5 sekä lämmitettyä autotallitilaa talosta Vuolukiventie 1.

Oikeusaputoimiston *menot* olivat 738 975 mk. *Tulot* 256 390 mk koostuivat seuraavista eristä: maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain mukaan toimiston lakimiehelle ja notaareille tuomitut asianajopalkkiot 140 913 mk, asiakkaiden vastapuolilta perityt korvaukset 545 (425) mk, holhouspalkkiot 114 560 mk ja muut tulot (sairausvakuutus-päivärahat ym.) 372 (3 624) mk.